

ROBERT SAMUELS & TOLUSE OLORUNNIPA

**GEORGE
FLOYDIN
ELÄMÄ JA KUOLEMA**

Suomentaneet Maryan Abdulkarim ja Petri Stenman

LIKE

Englanninkielinen alkuteos: *His Name is George Floyd – One Man's Life
and the Struggle for Racial Justice*
Copyright © WP Company LLC

Suomenkielinen laitos
© Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-44034-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022



SISÄLLYS

Alkusana suomennokseen 7

Jobdanto: Kukat 9

I PERRY

1. luku Tavallinen päivä 19

2. luku Koti 26

3. luku Juuret 49

4. luku Opetuksia 75

II BIG FLOYD

5. luku Texasin osavaltio vs. George Floyd 115

6. luku Voimankäyttö 151

7. luku Omin voimin 172

8. luku Käännekohta 200

9. luku Todellisuus iskee 219

10. luku Kaatuneiden muistopäivä 247

III SANO HÄNEN NIMENSÄ

11. luku Meillä ei ole muuta menetettävää kuin kahleemme 269

12. luku Kuulkaa huutoni 298

13. luku Todistajanlausunto 327

14. luku Amerikkalainen toivo 376

Kiitokset 403

Kirjoittajilta 409

Viitteet 413

Lähteet 442

ALKUSANA SUOMENNOKSEEN

On ihmisiä, jotka omistavat elämänsä taistelulle jonkin asian puolesta – koska eivät näe muuta vaihtoehtoa tai koska haluavat muuttaa olosuhteet, jotka rajoittavat heitä. Somalialainen Hawo Taako oli nainen, josta tuli itsenäistyvän kansakunnan symboli hänen menetettyään henkensä taisteluissa kolonialistista armeijaa vastaan. Hawo Taakon muistoksi Mogadishussa seisoo häntä esittävä pat-sas, ja lapset oppivat hänen nimensä sukupolvi toisensa jälkeen. Sil-lä, oliko hän uhrannut henkensä vapauttaakseen kansansa vai sattuu-nut vain olemaan väärässä paikassa väärään aikaan ei ole merkitystä hänen symboliselle arvolleen. Hän nousi sankariksi kuolemansa jäl-keen ja jää historian kirjoihin.

George Floyd oli tavallinen afroamerikkalainen keski-ikäinen mies. Hänen kamppailunsa olivat henkilökohtaisia ja hänen nimen-sä tuttu vain niille, jotka hänet tunsivat. Kuolema – oikeuden tuo-mion mukaan murha – teki hänestä kuitenkin maailmanlaajuisesti tunnetun ihmisen. Hänestä tuli symboli kamppailulle, jota jo hänen isoisovanhempansa kävivät mutta jonka he hävisivät – kamppailun oikeudesta elää ja nauttia lain edessä samoista oikeuksista kuin saman yhteiskunnan valkoiset ihmiset.

Tässä kirjassa Robert Samuels ja Toluse Olorunnipa kertovat George Floydin elämäntarinan. Se on laajempi ja syvempi kuin se traaginen hetki kadunkulmassa, josta lukemattomat ihmiset George Floydin tuntevat. Teoksessa kuvataan George Floydin ja hänen su-

kunsa historiaa aina orjuudesta vapautuneisiin esivanhempiin saakka. Teosta varten kirjoittajat ovat tehneet mittavan taustatyön. Se on arvokasta, koska juuri taustoitus auttaa lukijaa ymmärtämään, miksi sadat tuhannet ihmiset ovat olleet kaduilla huutamassa Floydin nimeä, miksi Black Lives Matter -liike on muotoutunut maailmanlaajuiseksi liikkeeksi ja ennen kaikkea, miksi tavallisen miehen kuolema poliisin käsissä edustaa niin monelle pitkään jatkunutta systemaattista väkivaltaa, joka on kohdistunut ensisijaisesti mustiin ja ruskeisiin kehoihin – toimintaa, joka ei ole millään tapaa yksittäistapaus vaan maan tapa.

Historiallisia dokumentteja lukiessa ja historiasta kirjoitettaessa sanat ovat usein aikalaisten sanoja. Tässäkin teoksessa esiintyy ilmaisuja, joita ei tänä päivänä pidetä hyväksyttävänä. Teosta suomentaessamme olemme pyrkineet olemaan uskollisia alkuperäiselle tekstille ja kirjoittajille, joille kirjan kirjoittaminen on ollut tärkeä projekti niin ammatillisesti ja henkilökohtaisestikin. Teoksessa on käytetty englanninkielisiä sanoja, joilla ei toistaiseksi ole yleistä käyttöä omaksettua suomenkielistä vastinetta tai selkeitä suomennosvaihtoehtoja, kuten ”people of color” (poc), tai sanoista ”race” ja ”racial” johdetut ilmaisut. Englannin kielen ”race” on suomeksi ’rotu’, mutta myös ”breed” kääntyy ’roduksi’. Suomen kielessä ”rodun” liittäminen ihonväriin on virheellistä, sillä ihmiset ovat samaa ihmislajia ihonväristä riippumatta. Kielten erilaisuus asettaa suomentamiselle haasteita, joten konteksti on täytynyt huomioida erityisen huolellisesti. Esimerkiksi historiaan viitattaessa ilmaisu ”racial hierarchy” on suomennettu ’rotuhierarkiaksi’, kun taas nykykielessä se merkitsee usein ’rasistisia hierarkioita’. ”Multi-racial” ja ”biracial” suomennetaan usein ’monietniseksi’, vaikka käsitteillä ei viitata niinkään etniseen taustaan vaan ihonväriin.

Mahdolliset haasteet sanojen suhteen ovat kuitenkin toissijaisia.

Hyvä lukija, tämä on tarina George Floyd nimisestä miehestä, joka oli isä, veli, kumppani, ystävä ja lapsi, ja niistä olosuhteista, joissa hän kasvoi ja jotka maksoivat hänen henkensä.

HELSINGISSÄ TOUKOKUUSSA 2022

Maryam Abdulkarim

JOHDANTO

KUKAT

”I love you.”

George Perry Floyd Jr. halusi sanoa niin miehille, naisille ja lapsille: Sukulaisille, vanhoille ystäville ja tuntemattomille. Naisystävillle, platonisille tuttavuuksille ja naisille, jotka olivat jotain siltä väliltä. Paatuneille rikollisille ja kodittomille narkkareille. Suuren maailman kuuluisuuksille ja naapuruston nolllille.

Floyd ilmaisi rakkauttaan niin usein, että monilla ystävillä ja perheenjäsenillä ei ole epäilystäkään, mitkä olisivat olleet hänen viimeiset sanansa heille. Hän lopetti puhelut rakkaudentunnustuksella ja päätti tekstiviestit naputtamalla sanat isoilla kirjaimilla.

”Selvä, miten vaan, man”, De’Kori Lawson sanoi kuullessaan Big Floydin, kuten ystävät häntä kutsuivat, sanovan sanat. ”Jutellaan myöhemmin.”

Vuosikymmenien saatossa hän oppi arvostamaan Floydin vilpittömyyttä, kun ihmisiä kuoli aseellisen väkivallan, huumeiden ylliannostusten, poliisin raakuuden takia – tai ylipäänsä siksi, että heidän kaltaisensa nuoret mustat miehet joutuivat varttumaan karussa ja usein rakkaudettomassa todellisuudessa.

”D, I love you, bro”, Floyd totesi ystävälleen heidän viimeisessä puhelussaan keväällä 2020.

”I love you too, man”, Lawson vastasi.

”Vakuutimme aina antavamme kukkia toisillemme ennen kuin kuolemme”, Lawson muisteli. ”Se totisesti kertoo, minkälainen ihminen hän oli.”

FLOYDIN ELÄMÄN VIIMEISINÄ viikkoina nyrjähtänyt maailmantilanne paljasti, kuinka tärkeää oli vakuuttaa rakkauttaan ja antaa kukkia ystäville, kun he olivat vielä elossa. Keväällä 2020 riehui koronapandemia, joka tappoi päivittäin tuhansia amerikkalaisia, sulki lukemattomia yrityksiä ja teki miljoonista ihmisistä työttömiä. Säälimättömän pandemian edessä Floyd osoittautui monien mustien amerikkalaisten tavoin erityisen haavoittuvaksi. Hänellä oli todettu oireeton virustartunta ja hän oli jäänyt työttömäksi. Minneapolisilaisen yökerhon, jossa hän toimi järjestyksenvalvojana, oli ollut pakko sulkea ovensa.

Sulkutila jatkui ja Floyd kulutti päivät soitellen vanhoille ystävilleen ja sukulaisilleen, jotka asuivat hänen vanhassa kotikaupungissaan Houstonissa. Hän oli lähtenyt Texasista Minneapolisiin kolme vuotta aiemmin päästäkseen irti huume koukusta ja aloittaakseen uuden elämän. Hän oli kuitenkin vasta hiljattain vaihtanut matkapuhelimensa suuntanumeron Houstonin 832:sta 612:ksi. Hän oli siis päättänyt asettua uuteen kotikaupunkiinsa.

Yhden puhelun hän soitti veljelleen Terrencele, jonka kaksivuotias tytär muistutti häntä Giannasta, hänen omasta rakkaasta pikku työstään.

”Pikku veljentyttäreni”, Floyd leperteli puhelimessa selatessaan vauvakuvia, jotka Terrence oli lähettänyt hänelle. ”Kun pääsen kuntoon, haen Giannan tänne ja sinä tuot oman tyttösi ja sitten leikitään kaikki yhdessä.”

”Sopii”, Terrence vastasi.

”Selvä, I love you”, Floyd sanoi ennen kuin lopetti puhelun.

Floydin kommentti ”kuntoon” pääsemisestä on voinut viitata siinä elämänvaiheessa lukemattomiin asioihin. Hänen ponnistelunsa Minnesotassa – joiden perimmäinen tarkoitus oli pitää Giannan huoltajuus – olivat usein johtaneet tyrmäysiskuun. Hän kompasteli jatkuvasti sekä omiin virheisiinsä että esteisiin, joille ei voinut mitään: palkkatulot tyrehdyttänyt pandemia oli este pahimmasta päästä.

Sukulaisille Floydin rakkaudentunnustukset eivät olleet mitään uutta. Teini-ikäisenä Floyd seisahti usein hetkeksi ennen kuin lähti perheen kotoa kavereidensa kanssa, halasi siskoaan Zsa Zsaa ja ker-

toi rakastavansa tätä – hädin tuskin kuuluvasti, niin että muut pojat eivät huomanneet.

Kasvuvuosinaan Floyd oli leikkinyt karaokea ja laulanut rakkauslauluja siskonsa LaTonyan kanssa, ja kun he puhuivat viimeisen kerran tuona toukokuuna, he verestivät muistojaan kajauttamalla sisikon lempilaulun¹ – REO Speedwagonin vuoden 1980 hitin ”Keep on Loving You”: *”And I’m gonna keep on lovin’ you / ’Cause it’s the only thing I want to do...”*²

Nuorena miehenä Perryllä, kuten perhe häntä kutsui, oli normaalia suuremmat tavoitteet. Hän tahtoi korkeimman oikeuden tuomariksi, ammattilaisurheilijaksi tai tähtiräppäriksi. Kun hänen maailmansa kuolemaa edeltävinä kuukausina sortui, kunnianhimot olivat olleet vaatimattomampia – vähän vakautta, työ rekkakuskina, sairausvakuutus. Elämänsä viimeisinä sekunteina, kun Floyd tukehtui valkoisen poliisin polven alla, hän onnistui silti vakuuttamaan rakkautaan.

”Mama, I love you!” hän huusi jalkakäytävältä, jolla hänen moniin ”En saa henkeä” -huutoihinsa suhtauduttiin välinpitämättömyydellä, joka oli tappavaa kuin viha.

”Reese, I love you”, hän karjaisi viitaten ystäväänsä Maurice Halliin, joka oli hänen seurassaan tuona kaatuneiden muistopäivän iltana, kun hänet pantiin käsirautoihin.³

”Kertokaa lapsilleni, että rakastan heitä!”

Näihin sanoihin päättyi elämä, jonka aikana Floydin unelmat yhä uudelleen kapenivat, lykkääntyivät ja suistuivat raiteiltaan – suurelta osin hänen ihonvärinsä takia.

MILJOONIEN AMERIKKALAISTEN TAVOIN me tämän kirjan kirjoittajat katsoimme kauhistuneina, kun Floydin murhasta kuvattua videota toistettiin ajankohtaisohjelmissa ja sosiaalisessa mediassa kesällä 2020. Tunteisiin käyvä videotallenne usutti meidät syvällisempään tehtävään: halusimme selvittää kohtalokkaat yhdeksän minuuttia ja kaksikymmentäyhdeksän sekuntia, jotka Floyd haukkoi henkeään. Mutta tunsimme tarvetta tehdä näkyväksi myös niitä edeltäneen elä-

mänmittaisen ponnistelun ja ymmärtää niitä seuranneen historiallisen kansalaisoikeusliikkeen sydämensykkettä.

Ajaudimme paikkoihin, joita emme olleet osanneet kuvitellaan, kun toteutimme missiotamme ja yritimme ratkaista kaksi oleellista kysymystä: Kuka oli George Floyd? Ja millaista oli elää hänen Amerikassaan?

Vastauksia etsiessämme päädyimme väistelemään luoteja hänen huonetoverinsa kanssa George Floyd Squarelle – muistomerkki oli putkahtanut Minneapolisissa risteykseen, jossa hänet oli tapettu. Istuimme sunnuntaipäivällisillä Floydin laajan suvun kanssa ja söimme mustikkatorttua ja karamellisoitua bataattia, joista hän oli aikoinaan pitänyt kovasti. Leikkautimme hiuksemme Floydin parturilla, jolle hän avautui syvimmästä sisäisestä kuohunnastaan. Käyskentelimme Houstonin Third Wardissa Floydin lähimpien ystävien kanssa ja kuuntelimme kun he nauroivat vanhoille muistoille ja surivat koväänisesti traagisesti katkennutta elämää. Kävimme kirkossa hänen veljensä kanssa ja tarot-tulkinnassa hänen tyttöystävänsä seurassa. Kumpikin yritti ymmärtää, mitä oli tapahtunut. Sen jälkeen istuimme heidän kanssaan, kun he murtuivat, koska eivät voineet ymmärtää. Floydin omaiset olivat vilpittömiä ja avoimia, ja saimme heidän tarinoistaan selkeän kuvan Floydista ihmisenä. Heidän muistonsa auttoivat paljastamaan musertavat systeemiset paineet, joita Floyd ei lopulta kyennyt pakenemaan, vaikka yritti toistuvasti aloittaa uuden elämän ja irrottautua menneisyydestään.

Kaikkiaan teimme yli neljäsataa haastattelua rakentaaksemme kuvan Floydin kokemasta amerikkalaisuudesta. Puhuimme hänen kaikkien kuuden sisaruksensa kanssa, ja ääneen pääsivät myös tädit, sedät, serkut, veljien ja siskojen lapset, rakastetut, ystävät, työnantajat, opettajat, valmentajat, joukkuetoverit, sellitoverit, huonetoverit, asianajajat, suojatit ynnä muut. Haastattelimme myös joukoittain ihmisiä, jotka eivät tunteneet Floydia suoraan, sillä heiltä saimme henkilökohtaista tietoa yhteiskunnallisista voimista, jotka mouskaroivat hänen polkuun. Kymmenet päättäjät, professorit, poliisipäälliköt ja muut asiantuntijat auttoivat kuvaamaan amerikkalaisia

instituutioita, jotka muovasivat Floydin elämänkulkua. Reportaasi-matkallamme kuuntelimme myös silminnäkijöitä, yhteisöaktivisteja, kansalaisoikeusjohtajia, kaupunginvaltuutettuja, pormestareita, kuvernöörejä, senaattoreja ja presidenttiä.

Matkustelimme yli vuoden ja kävimme muun muassa Houstonissa, Minneapolisissa ja Washingtonissa, kävelimme kaduilla, joilla Floyd näki ystäviensä kuolevan, seisoimme kentillä, joilla hän jahtasi urheilutähteyttä, kuuntelimme nauhoja, joilla hän räppäsi epävarmuuksistaan, luimme päiväkirjamerkintöjä, joissa hän tuskaili syntejiin, istuimme hoitokeskuksissa, joista hän haki pelastusta. Kaiken tämän perusteella saimme käsityksen George Floydin vaikuttimista, puutteista ja sielusta.

Mitä enemmän opimme Floydin matkasta, sitä kirikkaammaksi meille kävi, että hänen elämänsä on myös kouriintuntuva esimerkki siitä, miten rasismi Amerikassa toimii. Floydin tarinaan, ja hänen sukunsa tarinaan, tiivistyvät monet tilannetta pahentavat sitkeät traumat, jotka ovat luonnehtineet mustien kokemusta neljäsataa vuotta. Alkoi piirtyä kuva amerikkalaisesta mustasta miehestä, jonka ei ollut helppo hengittää silloinkaan, kun poliisin polvi ei ollut painautunut hänen niskaansa.

KUN GEORGE FLOYD veti ensimmäiset hengenvetonsa vuonna 1973, rotuerottelua ylläpitävät Jim Crow -lait olivat vaihtuneet salakavallammaksi systeemiseksi rasismiksi, joka pesiytyisi amerikkalaisen yhteiskunnan ohuen pinnan alle. Floydin tarinan perustukset valettiin vuosisatoja ennen hänen syntymäänsä, kun esi-isät kamppailivat sukupolvesta toiseen, sisällissodasta kansalaisoikeuksien aikakaudelle, eri kurimusten kanssa: heitä vastassa olivat orjuus, sortavat vuokraviljelykäytännöt, laillinen rotuerottelu ja ylisukupolvinen köyhyys.

Kun Floyd 1980- ja 1990-luvulla aikuistui, hän koki amerikkalaisiin instituutioihin pesiytyneen avoimen rasismin jälkimainingin. Se imeytyi rakenteisiin pinnalta katsoen hyväksyttävämällä tavalla mutta erotteli kuitenkin ihmiset ihonvärin mukaan ja olisi sopinut paremmin kastijärjestelmään kuin meritokraattiseen demokratiaan.

Floyd kasvoi yhdessä maan monimuotoisimmista suurkaupun-geista ja asui alueella, joka oli rodullisesti segregoitunut, koska hallinto oli suunnitellut sen sellaiseksi. Rapistuva Cuney Homesin vuokra-asuntoalue, Houstonin vanhin, oli nykyaikaisen köyhyyden bunkkeri, josta Floyd ponnisteli pakoon. Hän kävi vain mustille osoitettuja kouluja Houstonin Third Wardin kaupunginosassa, missä julkinen koulujärjestelmä ohjasi mustat oppilaat opiskelemaan niukasti rahoitettuihin luokkahuoneisiin – ja sai jotkut, myös Floydin, uskomaan että ainoa tie menestykseen on urheilu.

Poliisi oli läsnä Floydin elämässä kaikkialla, ahdisteli, pidätti ja uhkaili häntä lapsuudesta hänen viimeisiin hetkiinsä asti. Kaikkiaan hänet pidätettiin elämänsä aikana yli kaksikymmentä kertaa. Viisi hänet joskus pidättäneistä poliiseista sai myöhemmin syytteen niiden lakien rikkomisesta, joiden valvominen oli uskottu heille. Floyd vietti lähes kolmanneksen aikuiselämästään telkien takana aikana, jona mustia miehiä vangittiin joukoittain väkivallattomien huumerikosten takia. Se miltei hävitti kokonaisia yhteisöjä.

Derek Chauvin, Floydin tappanut poliisi, toimi vuosikymmeniä poliisin tehtävissä maassa, joka vangitsi enemmän ihmisiä kuin mikään muu valtio. Analysoimme yhdessä luvussa Chauvinin amerikkalaista matkaa ja poliisilaitosta, joka koulutti hänet käyttämään tappavaa voimaa.

Vaikka Floyd oli pitkään pelännyt kuolevansa poliisin käsissä, hänen henkiinjäämiskamppailussaan näyttelivät osaa myös muut viholliset – sairaudet, jotka tappoivat mustia ihmisiä suhteettomasti. Koronan ja huumeriippuvuuden lisäksi häntä vaivasivat klaustrofobia, korkea verenpaine, ahdistus ja masennus. Sairaudet jäivät valtaosin hoitamatta.

Floyd myönsi kernaasti omat harha-askeleensa ja erehdyksensä, jotka vaikeuttivat hänen matkaansa. Hän itki ystäville katumiaan päätöksiä ja ajoittain tuntemaansa epätoivoa.

”Minulla on puutteeni ja vikani”, hän sanoi yhdellä sosiaaliseen mediaan postatulla videolla. ”En ole muita parempi.”⁴

ME OLEMME TEHNEET omat amerikkalaiset matkamme mustina miehinä, mikä on auttanut meitä ymmärtämään Floydin mieltä ja samastumaan hänen kokemuksiinsa: hän oli epävarma isosta koostaan ja ihonväristään, hän tiesi, että joskus hänen pelkkä läsnäolonsa aiheutti pelkoa ihmisissä, hän hermoili joutuessaan tekemisiin poliisin kanssa, hänellä oli tunne – kuten hän kerran kertoi – että ”ihmiset sulkee sut helposti ulos, mutta takaisin ne ottaa paljon hitaammin”.⁵ Halusimme tuoda esiin hänen 46 vuotta kestäneen elämänsä taustalla vaikuttaneet lukuisat voimat vapauttamatta häntä kuitenkaan vastuusta tai selittelemättä hänen tekojaan.

Journalisteina meillä on yhteensä yli kolmenkymmenen vuoden toimittajakokemus, joka on suurelta osin hankittu The Washington Postista. Olemme kuvanneet sitä, miten politiikka vaikuttaa amerikkalaisten elämään lähes kaikkialla: Valkoisesta talosta ja kongressista ammattiyhdistyksiin, karjatiloilta, collegen steppiesityksiin ja mielenosoituksiin, joissa on ympäri maan marssittu ihonväristä riippumattoman tasa-arvon puolesta. Olemme saaneet käyttää Washington Postin valtavaa poliittisen journalismin historia-arkistoa, mikä on auttanut meitä analysoimaan useita poliittisia päätöksiä, jotka vaikuttivat Floydin elämään: 1800-luvun Black Codes -lakeja, jotka kielsivät lukutaidon opettamisen orjille, ja 1900-luvun huume-lakeja, jotka tekivät Floydin huumeriippuvuudesta rikoksen. Saimme apua myös Washington Postin mainioilta toimittajilta. Tätä elämäkertaa ei olisi syntynyt ilman lehden palkittua juttusarjaa ”George Floyd’s America”, joka sisälsi yli 150 Floydin elämää ja olosuhteita käsittelevää haastattelua.

Kirjassa on käytetty myös aineistoa, jota kollegamme tuottivat meidän ohellamme mainittuun kuusiosaiseen juttusarjaan. Näitä ovat Tracy Janin raportti asuntopoliitikasta, Laura Mecklerin juttu Floydin opintiestä, Arelis R. Hernándezin kuvaus Floydin ja poliisin väleistä, Cleve R. Wootson Jr:n artikkeli Floydin vankilakokemuksista ja Griff Witten analyysi Floydin elämänkaaren historiallisesta taustasta. Myös kymmenet muut Washington Postin toimittajat tuottivat materiaalia, joka palveli tämän teoksen perustana, eritoten Holly

Bailey, joka selosti Minneapolisin mellakkaa ja Chauvinin murha-oikeudenkäyntiä.

Juttusarjasta ja meidän seuraavan vuoden reportaasistamme piirtyy kuva miehestä, joka kohtaa poikkeukselliset taistelut toiveikkaina ja optimistisesti, miehestä, joka onnistui kuollessaan siinä, mitä hän halusi eläessään niin vimmaisesti: hän halusi muuttaa maailmaa.

Floydin poismenon jälkeisen kiihkeän aktivismin kesän aikana hänen nimensä lausuivat presidentit, pääministerit ja paavi. Hänen kuvansa ilmestyi muraaleihin ja museoihin kaikkialla maailmassa. Ja hänen postuumi kuuluisuutensa pakotti sekä ne, jotka tunsivat hänet läheisesti, että ne, jotka näkivät vain hänen kuolemansa, sovittamaan yhteen itse miehen, symbolin joka hänestä tuli, ja järjestelmät, jotka kamppasivat hänen kunnianhimoiset pyrkimyksensä ja kutistivat hänen mahdollisuuksiaan.

Lainsäätäjät, poliisilaitokset ja yritykset tarttuivat hänen nimeensä ja tukivat sen avulla taistelua tasa-arvon puolesta. Kongressin jäsenet liittivät hänen nimensä lainsäädäntöön, jonka tarkoitus oli tarttua amerikkalaisen rasismien ongelmiin.

Hänen nimestään tuli iskulause liikkeelle, joka uskoo, että hänen ja hänenlaistensa elämällä on merkitys. Valkoiset esikaupunkilaisäidit marssivat kaduilla köyhien mustien poikien rinnalla vaatimassa, että heidän maansa kohtelisi heitä kaikkia tasavertaisina. Yhdessä he huusivat ”Sano hänen nimensä!”, ja sen jälkeen he vastasivat ylytykseen yhdessä vihaisina, turhautuneina ja päättäväisinä:

”Hänen nimensä on George Floyd.”

I

PERRY

1. LUKU

TAVALLINEN PÄIVÄ

”**O**n kaatuneiden muistopäivä. Kaikki haluaa varmaan grillata?” George Perry Floyd Jr. ei ollut erityisen taitava pihvinkään-täjä mutta hän ilahtui, kun hänen ystävänsä Sylvia Jackson ehdotti illanviettoa. Koronapandemian takia Floyd oli työtön ja alamaissa, varjo seurallisesta miehestä, jonka ystävät ja perhe olivat ennen tuntenneet. Hän oli yrittänyt välttää epätoivossa rypemistä ja olla ruokkimatta riippuvuutta, jota ei näyttänyt pääsevän pakoon.

Jacksonin vaatimaton koti Pohjois-Minneapolisissa toimi perheenomaisena turvapaikkana. Toukokuussa 2020 Floyd vietti useimmat päivät Sylvian sohvalla ja katsoi tämän kolmen tytön kanssa *iCarly*a ja *Mikki Hiiren kerhotaloa*. Muulloin hän auttoi Sylviaa tekemään Tiktok-videoita, joista he toivoivat tulevan jonain päivänä viralihittejä.

”Antaa mennä”, Jackson sanoi ja alkoi tanssia keittiössään Mariah Careyn ”Fantasy” tahtiin. Floyd tuijotti kameraan tekovakavana.

Usein seuraan liittyi kaksi heidän ystävänsä, jotka olivat olleet samaan aikaan töissä Pelastusarmeijassa. Karanteenikvartetin oli tarkoitus pitää toisilleen seuraa, kun he odottivat, että maailma palaisi normaaliksi. Jackson pyöritteli silmiään Floydin jauhaessa Chopped and Screwed -musiikista, hiphoppyylistä, joka oli syntynyt hänen entisessä kotikaupungissaan Houstonissa. Illalla Floyd puhui taukoamatta elokuvan päälle ja pommitti sen jälkeen Sylviaa kysymyksillä leffan juonesta. Sylvian tyttäret rakastivat telttailua, joten toisinaan

he pystyttivät teltat ja nukkuivat tähtitaivaan alla. Joinain öinä he tekivät hampurilaisia ja hodareita ja soittivat musiikkia. Se oli suunnitelma myös 25. toukokuuta 2020, päivänä jolloin George Floyd kuoli.

Päivällä Jacksonin piti tehdä kuuden tunnin työvuoro järjestyksenvalvojana, joten hän värväsi Floydin hakemaan syytysnestettä ja hiiliä. Hän antoi Floydille vuoden 2001 laivastonsinisen Mercedes Benz -katumaasturinsa avaimet ja 60 dollaria ostoksiin.

”Tulen kolmen maissa kotiin”, hän sanoi Floydille.

Jackson luotti Floydiin ja oli lainannut autoa hänelle monta kertaa aiemminkin. Floydilla ei ollut muita suunnitelmia, joten hän soitti ystävälleen Maurice Hallille kymmenen maissa ja kysyi, haluaisiko tämä roikkua mukana. Monet Floydin ystävät olivat varoittaneet häntä 42-vuotiaasta Hallista, joka oli pakoillut pidätysmääräyksiä hotelleissa ja autossaan nukkuen ja diilannut huumeita. Floyd oli jo vuosia yrittänyt päästä eroon huumeista, mutta tässä hänen elämänsä tyhjässä vaiheessa Hall oli hyvä kaveri. Miehet polttivat ruohoa ja popsivat pillereitä, jotka Floyd huuhteli alas Tylenol-parasetamolilla vaikutuksen lieventämiseksi.

Kumpikaan heistä ei ollut kuvitellut tällaista elämää lähtiessään Houstonin Third Wardista Minneapolisiin. He olivat vaihtaneet maisemaa päästäkseen irti huumeista ja saadakseen töitä. Hall kertoi Floydille, että tunsi kuluttaneensa vaihtoehtonsa loppuun. Kasaantuneet pidätysmääräykset olivat ajaneet hänet maan alle, eikä hän halunnut ilmoittautua poliisille – hän oli pisamanaamaisten ja kiharatukkaisten lasten isä eikä kestänyt ajatusta, että joutuisi vankilaan johonkin kauas heistä. Floyd ymmärsi Hallin tukalan tilanteen: hän itse tunsi syyllisyyttä, koska oli niin kaukana pienestä tyttärestään Giannasta.

Puhelimesta Hall kertoi, että hänen piti juosta asioilla koko päivä. Niinpä hän ehdotti että he lähtisivät yhdessä. Hän käytteli Mersua mielellään – hän oli lainaillut vanhaa kuorma-autoa siitä lähtien kun yhden illan juttu oli päättynyt siihen, että nainen oli poistunut hotellista hänen kiesillään ja vienyt myös hänen vaatteensa, kenkensä ja videopelinsä.

Hall ehdotti tapaamista kauppakeskuksen optikkoliikkeessä kantatie 35:n varrella läheisessä Rosevillessä. Sen jälkeen Floyd voisi ajaa perässä hänen hotellilleen vaihtamaan kulkupelejä.

”Miten niin en voi tulla sisään?” Floyd ihmetteli myyjälle kun tämä oli käännäntänyt Floydin ovelta liikkeen koronasääntöihin vedoten.

Hall osti kirkassankaiset silmälasit, poistui liikkeestä ja löysi Floydin kadulta likaisessa hihattomassa paidassa ja verkkareissa.

”Miten menee, korsto?” Hall sanoi ja miehet käittelivät.

Oli jo melkein keskipäivä, joten he pysähtyivät Wendy’siin tien toisella puolella. Hall tilasi hampurilaisen sipulirenkailla, Floyd otti Dave’s Doublen. He kantoivat eväät Mersuun ja avasivat kääreet. Floyd kaivoi esiin puhelimensa esitelläkseen Etelän hiphopin uusinta trendiä.

”Osaatko vetää sassa walkia?” Floyd kysyi.

Miehet söivät purilaisiaan ja katsoivat uutta soundia toistavia musiikkivideoita – taustalla soivat Chopped and Screwedin raskaat, jämämäkät biitit, mutta niiden päälle räppärit suolsivat kevyempiä, nopeampia laineja. Jotkin videot esittelivät itse tanssia, jossa lantioliikkeet yhdistettiin salsan askeliin.

”Tästä tulee iso juttu”, Floyd sanoi.

Seuraavaksi he kävivät palauttamassa Hallin lainaaman kuorma-auton ja chillasivat hänen hotellihuoneessaan Embassy Suitesissa Brooklyn Centerissä, Mississippijoen vastarannalla. He söivät Cheetos-naksuja Hallin odotellessa muutaman ostajan hakevan huumeensa.

Asiakkaiden poimittua pillerit Hall halusi rehennellä menestyksellään. Hän veti esiin kaksi tuhatta dollaria käteistä ja kertoi Floydille tienanneensa summan yhdessä yössä. Esitys oli muutakin kuin leveilyä: Hall ajatteli, että hänellä voisi olla ratkaisu Floydin pitkäliseen alakuloon. Lisäksi hän toivoi Floydin käyttävän Houstonin-suhteitaan, mikä auttaisi häntä kasvattamaan huumebisneksiään. Hän uskoi tarjoavansa Floydille mahtavan mahdollisuuden. Floydilla ei ollut töitä, ja Hallilla oli laaja ja maksukykyinen asiakaspiiri.

Mutta Floyd ei ollut järin innostunut ajatuksesta, Hall muisteli.

Hän ei halunnut huumeita elämäänsä enää koskaan. Hän tiesi olevansa huono huijari. Ja hänen viimeisin vankilarupeamansa oli ollut niin traumaattinen, että hän oli kauhuissaan mahdollisen uuden linna-reissun vaikutuksista.

Hallin piti toimittaa huumeita ostajille eri puolille kaupunkia, minkä takia hän oli myös iloinen saadessaan Big Floydin mukaansa. Hall oli tullut yhä vainoharhaisemmaksi joutuessaan ajamaan asiakkaidensa luo ja ajatteli, että Floyd voisi toimia kuskina. He lähtivät toiseen hotelliin kolmenkymmenen kilometrin päähän Bloomingtoniin, missä he söivät kerrosvoileivät ja joivat hedelmämehua. Hall muisti Floydin polttaneen ruohoa, snortanneen fentanyylijuuhetta ja napsineen Tylenolia.

Hallin vastaillessa mahdollisten ostajien puheluihin Floyd kävi ahkerasti omia keskustelujaan. Hän oli yhteydessä muun muassa Shawanda Hilliin, entiseen kumppaniinsa.

”Haluan nähdä sinut”, nainen tekstasi Floydille.

Pohjoispuolella Jackson sen sijaan palasi taloonsa eikä nähnyt hiiliä, sytytysnestettä, autoa tai Floydia. Hän huolestui ja soitti ystävälleen.

”Missä olet?” Jackson kysyi.

”Menossa tapaamaan tyttöäni”, Floyd sanoi. ”Palaan illalla.”

Ilta oli alkanut hämärtyä, ja Hall halusi vielä viedä vaatteet kuivausalaan, hankkia uuden kännykän ja ostaa tabletin. Hän suunnitelli hankkivansa sen Minneapolisin eteläosasta kulmakaupasta nimeltä CUP Foods, joka tunnettiin halvasta elektroniikastaan. Floyd oli tuttu naama CUPissa – omistajien mukaan hän pistäytyi siellä pari kertaa viikossa.

Floyd kertoi entiselle naisystävälleen olevansa matkalla kulmakauppaan. 45-vuotias Hill oli innoissaan uutisesta – hänen oli joka tapauksessa ostettava uusi akku kännykkään, ja hän ajatteli ehtivänsä viettää hetken Floydin kanssa ennen kuin hakisi tyttärentyttärensä, jota oli luvannut vahtia illalla. Hill nousi vitosen bussiin ja suuntasi kohti East Thirty-Eighth Streetin ja Chicago Avenuen risteystä.

Hall ja Floyd saapuivat CUP Foodsiin ensin. Hall käveli myymälän takaosaan, valvontakameroiden näkymättömiin, ja osti tabletin

180 dollarilla. Liikkeenhoitaja sanoi tarvitsevansa aikaa kiintolevyn tyhjentämiseen, joten odottelun sijasta Hall ja Floyd lähtivät vajaan kahden kilometrin päähän pohjoiseen Lake Streetille, ja Hall osti itselleen iPhone 7:n.

Kello lähestyi puoli kahdeksaa, kun kaverukset kaarsivat takaisin CUPiin. Floyd pysäköi Mersun tien toiselle puolelle, ja Hall meni liikkeeseen hakemaan tablettiaan. Hän käveli pitkin myymälän pitkiä kapeita käytäviä ja hedelmä- ja vihannesrivistöjen ohi elektroniikkaosastolle, jossa lukituissa lasivetriineissä oli tabletteja, läppäreitä ja prepaid-kännyköitä kirkkaanvihreissä laatikoissa. Kassanhoitaja kertoi Hallille antavansa tälle hyvitystä, koska ei ollut pystynyt tyhjentämään kaikkia vanhoja tiedostoja. Hall yritti edelleen miettiä muita vaihtoehtoja, kun Floyd tuli sisään muutama minuutti myöhemmin. Floyd kuljeskeli ympäriinsä liikkeen etuosassa, hypisteli rahoja taskussaan ja moikkasi melkein jokaista kohtaamaansa työntekijää.

Floyd käveli käytävillä, ohitti hyllyt, joille oli pantu esille Oreokeksejä ja Little Debbie -välipaloja. Sitten hän nappasi puolimädän banaanin käteensä ja sanoi jotain teini-ikäiselle kassanhoitajalle ennen kuin alkoi nauraa kippurassa. Kassanhoitaja, jonka isä oli yksi liikkeen omistajista, näytti olevan ymmällään mutta kohautti olkiaan ja osoitti Floydia sormellaan ja virnisti kuin sanoakseen ”katsokaa tuota tyyppiä”.

Christopher Martin, toinen teini-ikäinen kassan takana, pani heti merkille Floydin koon – 198 senttiä, sata kiloa, pullottavat haukset – jota kireästi istuva hihaton paita korosti.¹ Martin kysyi Floydilta, pelasiko tämä baseballia.

Floyd sönkötti ja jaaritteli hetken jotain ennen kuin vastasi pelaavansa amerikkalaista jalkapalloa. Pitkä, hoikka ja iholtaan vaaleanruskea Martin oli nähnyt sekavia tyyppejä liikkeessä ennenkin ja tuumi, että Floyd oli varmaan käyttänyt jotain.

Suunnilleen tuolloin Hill astui sisään ja vilkaisi Floydin lihaksista siluettia.

”Oh my God, Floyd”, hän sanoi.

”Baby”, Floyd sanoi. ”Ajattelin sinua juuri.”

Floyd kiersi kätensä naisen ympärille, ja Shawanda suuteli häntä rintakehään, kaula-aukon alimpaan kohtaan.

Hill oli yllättynyt nähdessään Floydin vaatekerran, hän näet tiesi Floydin äidin opettaneen pojan pukeutumaan ihmisten ilmoilla siististi. Hill kysyi, miksi Floydilla oli hihaton paita ja verkkarit.

”Olen ollut liikenteessä koko päivän”, Floyd selitti. Ja ennen kuin lähti Hallin kanssa asioille hän sanoi pelanneensa koripalloa.

Floyd ehdotti, että he suuntaisivat puistoon juttelemaan. Hill kertoi, että hänen täytyisi vahtia tyttärentytärtään, ja Floyd tarjoutui viemään hänet. Hill virnisti.

”Ajattelin että voisin saada vähän”, hän muisteli.

Hill ja Hall eivät olleet tavanneet toisiaan aiemmin, mutta lopulta kolmikko poistui liikkeestä yhdessä. Ennen lähtöä Floyd osti vielä paketin mentolisavukkeita.

”Hän antoi pojalle rahan, näin heidän ottavan rahan”, Hill kertoi. ”He antoivat hänelle savukkeet ja vaihtorahat. Kävelimme ulos kaupasta, menimme autolle, istuimme autossa ja juttelimme tyyliin... en osaa sanoa, ainakin kahdeksan minuuttia...”

CUP Foodsissa Martin tarkasteli 20 dollarin seteliä valoa vasten. Hän huomasi siinä sadan dollarin setelin sinertävän vivahteen ja epäili rahaa väärennetyksi. Hän näytti seteliä esimiehelleen, joka pyysi häntä hakemaan Floydin takaisin liikkeeseen. Koska Floyd oli CUPin kanta-asiakas, esimies oletti setelin olevan erehdys, jonka Floyd haluaisi hoitaa.

Mersussa sekä Hill että Hall aistivat, että päivän rasitukset olivat viemässä mehut Floydista. Heidän juttellessaan hän alkoi torkahdella kuskinpaikalla – piirre oli ystävien mukaan tyypillinen. Hall alkoi hermoilla. Koska kulma tunnettiin jengien alueena, hän ei halunnut vetää itseensä poliisien huomiota.

”Häivytään täältä”, Hall sanoi.

Juuri silloin Martin ja toinen CUPin teini-ikäinen työntekijä kävelivät auton matkustajanpuoleiselle sivulle. He sanoivat Hallille, että pomo halusi nähdä heidät, koska raha oli väärennetty.

”Minä en sitä antanut”, Hall vastasi.

Kassapojat osoittivat Floydia, joka retkotti edelleen istuimellaan ja ponnisteli pysyäkseen hereillä.

”Floyd, teitkö tosiaan niin?” Hill kysyi yllättyneenä, koska Floyd tunnetusti ei huijannut ihmisiltä rahaa.

”Miksi tämä tapahtuu minulle?” Floyd ihmetteli ennen kuin torjui tylästi vaatimukset palata kauppaan. Martin luovutti ja lähti työtoverinsa kanssa pois.

Muutaman minuutin päästä Martin palasi autolle kahden muun työntekijän kanssa ja pyysi jälleen Floydia liikkeeseen. Mutta Hill ja Hall ajattelivat, että Floyd oli liian uupunut ymmärtääkseen, mistä oli kysymys.

”Yritimme koko ajan herättää häntä”, Hill muisteli.

Hill kävi taskunsa läpi mutta hänellä ei ollut enää käteistä. Hän pyysi työntekijöiltä anteeksi ja lupasi, että Floyd puhuisi johtajan kanssa heti herättyään.

Muutaman minuutin päästä Floyd havahtui. Hän puisteli itseään ja tunnusteli autonavaimia taskuistaan.

”Floyd, kuule, se poika sanoi, että raha oli väärennetty”, Hill sanoi. ”Ne aikovat soittaa poliisit.”

Poliisit oli jo soitettu. Hill vilkaisi kadun toiselle puolelle ja näki kahden poliisin kävelevän liikkeeseen. Parin minuutin kuluttua he astuivat ulos.

”Siellä on meno päällä”, toinen poliiseista sanoi parilleen, kun he lähestyivät autoa. Hän tarttui taskulamppuunsa.

Autossa Floyd oli joutunut paniikkiin ja etsi edelleen avaimia. Myös Hall oli paniikissa, autossahan oli huumeita, jotka täytyi kätkeä.

”Minä tungen kamoja piiloon”, Hall muisteli. ”No, seuraavaksi kyttä on Floydin puolella autoa, eikä kuulu muuta kuin – pam!”

Kuullessaan taskulampun osuvan auton ikkunaan Floyd kääntyi kauhuissaan. Hän katsoi poliisia kuin mies, jolle äiti on kertonut, mitä voi tapahtua kun musta mies kohtaa väärän poliisin.

2. LUKU

KOTI

Kysyit keneltä tahansa, kaikki vastasivat, että George Perry Floyd Jr. oli aina halunnut maailman tietävän hänen nimensä.

Hän oli nuori, köyhä, musta ja asui Amerikassa – ei häppöinen alku elämälle yhteiskunnassa, jolla oli taipumus syrjäyttää sellaiset pojat. Mutta hän vakuutteli jokaiselle joka kuunteli, että hänet vielä muistettaisiin.

Lapsena hän pyysi huomiota yksinkertaisella tavalla: hän kosketti kuulijaa kyynärvarteen ja katsoi tätä tiukasti silmiin. Hänen siskonsa Zsa Zsa keskeytti askareensa, kun kolmetoistavuotias Floyd laski käntensä hänen ranteelleen.

”Sisko”, Floyd sanoi. ”Minä en halua hallita maailmaa, en halua johtaa maailmaa. Haluan vain koskettaa maailmaa.”

Zsa Zsa seiso i typertyneenä hiljaa, kun Floyd käveli pois enempää selittämättä. Tämä oli toinen taktiikka, jolla hän vangitsi kuulijoiden huomion. Sisko ei ollut pikkuveljen kunnianhimosta yllätynyt. Floyd oli aina pyrkinyt kohti jotain suurempaa ja merkityksellisempää kuin mihin hänen lähtökohtansa antoivat eväitä. Heti Floydin synnyttyä Cape Fear Valleyn sairaalassa Fayettevillessä Pohjois-Carolinassa 14. lokakuuta 1973 hänen äitinsä ihmetteli pojan honteloita jäseniä ja etenkin jalkoja, joilla oli juostu hänen kohdussaan. Nuo hoikasta vartalosta työntyvät jalat näyttivät olevan jatkuvasti liikkeessä jo aivan elämän ensi hetkistä lähtien.

Nipin napin vuotta myöhemmin ja vain päiviä sen jälkeen kun

Floyd oli oppinut kävelemään, hän pisti jalkoihinsa vauhtia. Perheen pikkuruisessa trailerikodissa ei juuri ollut tilaa juoksennella, joten Zsa Zsa kehitti leikin, jossa hyödynnettiin ahtaan asunnon jokainen sentti.

Noin seitsemänvuotias Zsa Zsa nosti paidattoman, vaippoihin puetun veljensä kapean eteiskäytävän päätyyn ja käski poikaa seisomaan paikoillaan, kun hän kääntyi kävelemään kohti toista päätyä. Muutaman askeleen jälkeen hän pyörähti dramaattisesti ympäri ja laskeutui polvilleen kasvot veljeen päin. Sitten hän taputti lanteitaan leikin aloittamisen merkiksi.

”Juokse tänne, juokse tänne!” hän huusi ja viittilöi Floydia ryntäämään pitkin käytävää. Hymyilevä Floyd noudatti käskyä innoissaan sivulta toiselle huojuen muttei koskaan pysähtynyt ennen kuin heittäytyi rinta edellä siskonsa käsivarsille.

Zsa Zsa otti Floydia kainaloista, nousi seisomaan ja nosti kikattavan pikkuveljen päänsä yläpuolelle.

Zsa Zsa näki puhtaan ilon säteilevän veljensä kasvoilta.

Floydit asuivat Sleepy Hollow’n trailerialueella pohjoisessa Fayettevillessä. Floydin äidin Larcenian ja isän George Sr:n yritys nousta tähdiksi New Yorkissa oli loppunut koruttomasti 1970-luvun alussa, ja he olivat palanneet Pohjois-Carolinaan, jossa heidän esi-isänsä olivat raataneet sukupolvien ajan. Vihkitodistukseen Larcenia oli merkinnyt ammatikseen ”laulaja”. Toiveikas vastaus salasi hänen todellisen tulonlähteensä: kotitaloustyöt. George Sr. oli kirjoittanut ”muusikko”. Hänen musiikilliset lahjansa eivät vieneet avioparia pois hyvin köyhiltä asuinalueilta, kuten Crown Heights Brooklynistä ja Jamaica Queensista, joiden ahtaissa asunnoissa he kasvattivat kahta nuorta tytärtään.¹

Paluumatka takaisin Pohjois-Carolinaan oli tuonut Floydit lähemmäksi juuriaan ja sukulaisiaan. Sleepy Hollow’n trailerissa oli häidin tuskin tarpeeksi tilaa viiden hengen perheelle, etenkin kun siihen kuului touhukas yksivuotias, joka mielellään ravasi leluautonsa perässä ympäri pientä asuntoa.

Kaikkien ”Cissynä” tuntema Larcenia Floyd oli varttunut Goldsborossa yhtenä H. B. ja Laura Ann Jonesin neljästätoista eloon jääneestä lapsesta. Toisinaan Cissy vei Floydin, Zsa Zsan ja kuusivuotiaan